

1 / שאלה טובה

זוכרת את עצמי, נערה בת ארבע עשרה. יושבת מול המורה,
מקשיבה חזק.

את כל מה שהיא אומרת אני מכירה. מכירה מהגגנת טובי, מהמורה
של כיתה א', מהמורה של כיתה ב'.

בכל זאת אני מקשיבה.

השפתיים שלי מהודקות. אני משלבת היטב את הידיים זו בזו. אני
לא רוצה לשאול, לא רוצה להצביע.

אני מפחדת.

בסוף כולם יידעו מה עובר לי בראש.

חס וחלילה.

פעם רציתי לשאול את אבא שלי.

לשאול אותו את כל השאלות שקופצות לי לראש. ישבתי על הספה
וחיכיתי שיבוא.

אבות יודעים הכל וילדות יכולות לשאול את האבות שלהן מה
שהן רוצות.

ככה חשבתי.

אבל כשאבא הגיע שום מילה לא יצאה לי מהפה. הרגשתי טיפשה
ורשעית.

מה, אני תרח? לא יודעת מי זה בורא עולם, לא מבינה מספיק מה
זה העולם הזה שאנחנו חיים בתוכו.

ככה גדלתי. מתוסכלת. רעבה לדעת, ובעיקר, כועסת על עצמי מאד.

מאד מאד ---

- - -

אכן, אחד ממאפייני הגדילה מילדות לנערות ומנעורות לבחורות, בא
לידי ביטוי ברצון להעמיק בתכנים ובערכים שהיו עד עתה ברורים
ומובנים מאליהם.

הבת הבוגרת מתבוננת סביבה, רוצה להבין, להעמיק ולדרוש אודות
העולם על כל גווניו וסודותיו הכמוסים, כאשר גם מה שהיה עד עתה
מובן מאליי, תובע ומבקש הסבר והעמקה.

זה בסדר שאני שואלת? מהרהרת הבת המתבוננת בינה לבין עצמה.
זה... מותר?

לעיתים, השאלה בעצמה מעוררת בנו סוג של פחד או בהלה: איך הגיעו
אלי כאלו מן מחשבות? מה זה אומר עלי??

אולי לכן, עוד בטרם נפנה אל השאלות עצמן, נעיין רגע בסוגיית ה'שאלה'
בעצם. מה מקומה?

כן, אפשר שאלה!

השיח המוכר לכולנו משעורי היהדות בבית הספר ובסמינר, ומההרצאות אותן אנו שומעות מפעם לפעם, הוא שיח שמטרתו לחבר אותנו אל עולם הערכים המוכר לנו. להעמיק, לרגש, לייצב ולחזק את כל אותם הערכים עליהם גדלנו מגיל רך. השיחות אותן אנו רגילות לשמוע מתבססות על יסודות ברורים שאינם באים לידי ביטוי וחקר. ברור לכולנו מי ברא את העולם, ברור לכולנו שאדם הגיע לעולם כדי למלא את תפקידו... הכל ברור ומובן מאליו.

ובכל זאת, בשקט בשקט, בהמון חשש ובהלה, מתגנבת לעיתים 'שאלת יסוד' אל הלב, ותובעת מענה. ועוד בטרם אנו תרות אחר תשובה אנו נבהלות מעצם השאלה: זה מותר? זה בסדר? ומי בכלל יוכל לענות לי על השאלה שמציקה לי כל כך, אם אין מי שבפניו אוכל להעלות את מה שגועש בתוכי?

ובכן, כן. שאלה היא דבר לגיטימי, ויותר מכך; השאלות המתעוררות בנו מצויות בתורה. התורה מציגה את שאלות היסוד המתעוררות בנו וכמובן, נותנת גם את המענה הנכון, הברור והבהיר.

היהדות, בשונה מדתות אחרות אינה מפחדת משאלות, ואפילו מעודדת אותן. מבנה ה'הגדה' אותה אנו אומרים בצוותא בליל הסדר, בנוי על שאלות ותשובות, וחלקים לא מעטים מסדר הלילה הזה נועדו ונקבעו רק על מנת לעורר ולגרות את הילד לשאול.

כל עוד אנו שואלות ממקום כנה ואמיתי המבקש לדעת, וכל עוד אנו מקבלות את המענה הנכון ממקורות הנצח שלנו - מפי התורה הקדושה ומפי לומדיה, מוזמנות אנו לשאול!

מה אומר על כך הרמח"ל?

הרמח"ל, רבי משה חיים לוצאטו זי"ע בדברי הפתיחה לספרו "דעת

תבונות" אומר את הדברים הבאים:

"תאותי ורצוני להתיישב [ללמוד לעומק] על קצת דברים מאותם שנאמר בהם: "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ד' הוא האלוקים אין עוד מלבדו"... שחייב כל אדם לרדוף אחרי ידיעתם ככל אשר תשיג ידו"

הרמח"ל מציין בדבריו כי הידיעה הברורה, המושגת באמצעות למידה, דרישה, ועיון מעמיק ככל האפשר, מביאה את האדם לידי בהירות שמיישבת את הדברים על הלב. הבהירות היא זו שמייצרת את החיבור הרגשי והמרגיש, לערכים אותם ידענו מאז ומקדם. אכן, ד' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, ואם עד היום רק אמרתי כך, היום אני גם מבינה ומרגישה.